

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja:

v Ljubljani na dom dostavljen	K 24—	v upravnemu prejemam:	K 22—
celo leto	12—	celo leto	11—
pol leta	6—	pol leta	5—
četr leta	550	četr leta	550
na mesec	2—	na mesec	1—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, (v pritličju levo), telefon št. 34.

Ministrstvo zadreg.

Dunaj, 9. jan.

Nehote se spominjam na povest, kako je sedaj že umirovljeni minister javnih del Ritt postal član drugega Bienerthovega kabineta, ako rekapituliramo dogodke zadnjih dni, iz katerih je izšel »nov« kabinet Bienertha III., ki bo jutri ob 11. polagal v cesarjeve roke službeno prisego. Pred dvemi leti je iskal baron Bienerth »ugodnega« uradnika, ki bi bil zasedel prazno mesto na ministrskem klopi. Tam med Tiroleci, pri inomškem namestitvu je živel dvorni svetnik, ki je imel vse one kvalitete, katere se pri nas največkrat upoštevajo, kadar se gre za to, uvesti »objektivnost« in avtoritet» državne uprave: nedolžnost duha in poslušnost značaja. Ritt je postal minister, vendar je izpolnjeval svoje mesto in nikdo ni njevega imena več izrekel v javnosti. Danes je prejel za svoje delo zasluge plačilo — postal je vitez. — Pričenja na ta način sta predvčerajšnjem prišla v novo ministrstvo grof Wikenburg, kot notranji minister, in baron Widmann, kot poljedelski šef. Oba si nimata časa dati napraviti za jutrišnjo prisego niti uniforme, obeh oficijalno biografija ne ve drugega povedati, kakor rojstno leto in datumne avanzmaja.

Nad vse značino je, kako se je v zadnjem hipu baron Bienerth odrekel še oni mrveci energije, ki mu je še ostala. Hotel je pridobiti simpatije Čehov za svoj kabinet ter imenovati dva odlično kvalificirana češka ministra-uradnika — toda Nemci so tudi proti temu namenu pokazali v sestavi kabine mašno narodne objektivnosti, protestirali in grozili z odkritim bojem. Te grožnje se je baron Bienerth ustrašil ter sestavil v naglici ministrstvo, ki šteje poleg med 11 člani 8 Nemcov, tri Slovane, kabinet, ki je glede svojih upov v bodočnost v primeri z vladom Bienertha II., že v slabšem položaju, ministrstvo, kateremu manjka vodilnih misli in realnih načrtov — kratko: nova ministrska klop.

Pred dobrim tednom bi bil še lahko baron Bienerth, spoznavši neizvedljivost svoje velike akcije: raziskiti vladno večino in parlamentarizirati ministrstvo in priznavši si lastno, le od »lojalnega« časopisa mu sugerirano nezmožnost, moško odstopil in olhanil bi si bil ime res-

nega človeka, ki vidi svoj cilj, toda v spoznanju nedosežnosti tega cilja odloži neuspešno delo. Toda v napadni sebesodbi je podcenjeval energijo svoje volje in meril takto slovenskih poslancev po nemških vatlilih, dokler ga ni spoznanje, da se nahaja v slepi ulici, prisililo k telefonu, in kakor pred leti zaklicati Samiela.

Imamo tedaj kabinet, imamo ministrstvo, katerega nalogă je bila rešiti svojega šefa iz zadrege — in ki je s tem že pravzaprav svojo dolžnost že izvršilo. Splošno prepričanje je, da kaj drugega storiti mu ni niti možno niti dano.

Stara mizerija notranje-političnega položaja je morda le še temnejša v senci bleščičih se novih ministrskih frakov.

Slovenško šolstvo v Mariboru in okolici.

V Mariboru, 8. januarja.

Veliko se je že pisalo in govorilo o slovenskem šolstvu v Mariboru in okolici, prirejali so se shodi in anketi, volili različni odbori in odseki — prišli pa nismo v tem vprašanju niti za korak naprej. Komaj da imamo v samostanu šolskii: sester dva borna deklaška razreda v slovenski šolski vrtec. Temu in enemu se posreči tudi spraviti svojega fanta v vadnico na učiteljsku, kjer se gojti tudi poučevanje v slovenskem jeziku. Velika večina slovenskih otrok v Mariboru — **gotovo nad tisoč** — pa romi v nemške šole, iz katerih se vrača napolnjena z nemškim duhom in besnim sovraštvom do vsega, kar je slovensko.

Kako pa stoji v Studencih in Počrejzu? Intelligentnejši slovenski meščan si vsaj še pomaga s tem, da vpliva primerno na domačo vzgojo svojih otrok. V omenjenih dveh krajih pa stanujejo kmetje in delavec, kateri žive navadno v takih razmerah, da jim ni mogoče odločevati o odgoji svojih otrok. Že v nežni mladosti dbejti otrok v družbi, v kateri sliši edinole spakedrano nemščino in neštehto zbadljivik in psovki na Slovensce. Take stvari vplivajo kot strup na otroka in mu vzamejo vse spoštovanje do svojega maternega jezika. To delo dovršijo nemški in renegatski učitelji v šoli. Vse to se godi polagoma, pa vstrajno, skoraj nezadržno. Leto za letom se gube na ta način ce-

le rodovine v renegatskem morju. Testvari so sicer znane ali ne more se jih dovolj pogost ponavljati baš ob naših mejah in še posebno v Marienburgu.

Razume se, da ne moremo samo z obupnim obrazom in rodoljubno geste lene resignacije gledati tega ponemčevanja in čakati, da zadene tudi enega in drugega izmed nas ista usoda. Saj poznamo v Mariboru slovenske očete, katerih sinovi bi danes ali jutri z največjim užitkom razbijali okna na Narodnem domu. Treba je misliti na to, da z vsemi sredstvi zanesemo narodnost v širše vrste naroda in da damo slovenski mladini — slovenske šole. »Nacionaliziranje« mas pri nas le slabo in počasi napreduje. Imamo še v Mariboru in okolici na tisoč ljudi, ki se morda čutijo, da so Slovenci, govore tudi slovenski jezik, za narodno stvar pa se malo ali nič ne brigajo, najmanj pa se za narodno vzgojo slovenskih svojih otrok. Dobiti s temi ljudmi dobre stike, je zelo težava stvar. Posebno še zaradi tega, ker nimamo Slovencov v Mariboru niti gospodarskega vpliva in ugleda niti gospodarskih stikov z najširšimi vrstami naroda. Tudi ne na gospodarskih ali razrednih principih stojecih organizacij. Delavstvo se je oklenilo socijalistov — in ti ga raznarodujejo hitreje in lažje ko isti nacionalci. Delavca vežejo na socijalistično stranko lastni interesi in pa — zaupanje, katerega nima v narodno vodstvo. Veliko bi se dalo o tem premisljevati in pisati in reformirati; večina naših ljudi ne pozna in razume novega časa, ne vmisli pa se tudi v razmere in duševnost priprostega slovenskega človeka...

V Studencih nam manjka odločnega in vstrajnega nastopa. Poznamo tam veliko Slovencev, ki so sicer narodno zavedni, ki pa se niso upali odločno nęstopti, ko se je lani uradno — in s primernim terorizmom — povpraševalo, kdo želi imeti slovensko šolo. Le malo jih je bilo, ki se niso ustrašili nobenega nasilstva in — glej čudo, prijetilo se jim ni ničesar. Šeitila jih je, kakor vedno v takih slučajih, odločnost. Ne dvomimo sicer, da bi Nemci vsaj v nekaterih slučajih izvršili svoje grožnje in bi morda nekatere gospodarsko oškodovali, druge pa postavili pod kap s pohištvo in družino vred. Toda taka sredstva bi v interesu celote in njenega napredka le pozdravili: osvežila bi slovenske sile in okreplila sloven. odpor. Saj je znano, da nam nemška pa-

sivnost in prizanesljivost — pri neenakih kulturnih in gospodarskih silah — več schoduje ko javni naskok.

Pokazala pa je lanska akcija za slovensko ljudsko šolo ali vsaj za slovensko ljudsko šolske razrede v Studencih, da bi tem potom bojevali še dolg boj za slovensko šolo v Studencih, ki je neodložljiva potreba. Zato se je C. M. D. velikodušno odločila, da postavi v Studencih trirazredno slovensko ljudsko šolo in otroški vrtec. Posestvo je kupljeno, z gradnjo šolskega poslopja se bode pričelo prihodnje spomladni, kakor hitro skopni sneg. V poslopu se bo nahajala tudi lepa in prostorna telovadnica, kjer se bodo vršile šolske slavnosti. Sploh bo moderno in lepo poslopje — ponos vsakega Slovenca v Studencih.

Družba bo za to poslopje žrtvala nad 75 tisoč kron. Nastane torej za mariborske in okoliške Slovence nujna dolžnost, da družbo tudi primerno podpirajo gmotno in — moralno. S to šolo si pridobi C. M. D. nevenljive zasluge za probubo slovenstva v Studencih.

Politična kronika.

Državni zbor je sklican na 17. t. m. ob enajstih dopoldne. Na dnevem redu je: prvo branje proračuna in verificiranje vseh do zdaj še ne agnoscerian volitev v državni zbor. Predsednik dr. Pattai je imel včeraj daljše posvetovanje z ministrskim predsednikom. 17. t. m. po seji drž. zbor se vrši konferenca klubovih načelnikov, da se določi delavni načrt za zimsko sezijo.

V ogrskem državnem zboru so končali debato o srbski trgovinski pogodbji. V svojem zaključenem govoru se je poljedelski minister pečal pred vsem z uvozom argentinskega mesa. Rekel je, da je v tem oziru mnogo napačnega mnenja. O carine prostem uvozu se ne more govoriti. Med obema vladama se vrše pogajanja o različnih važnih gospodarskih vprašanjih. Kar se tiče znane tajne pogodbe z avstrijsko vlado, minister ni zato, da bi se objavile posamezne točke te pogodbe. Poslane Polonyi je na to utemeljeno svoj predlog o ustanovitvi samostojne ogrske banke. Zavračal ga je finančni minister. V prihodnji seji se začne debata o bančni predlogi.

Iz Hrastnika. Kakor vsako leto, tako se je tudi letos priredila našim Ciril-Metodovim malčkom božičnicam. Nepopisno veselje je vladalo med otroci na določeni dan, ker je vsakdo izmed njih dobro vedel, da pojde pol-

"Slovenski Narod" velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	K 25—
celo leto	13—
pol leta	5—
četr leta	2—
na mesec	2—

za Nemčijo:	K 28—
celo leto	13—
pol leta	5—
četr leta	2—
na mesec	2—

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka Upravitelje: Knaflova ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 35.

Za novo turško posojilo v znesku 2½ milijona liber na Francoskem se pogaja turška vlada s pariski bančno skupino Rouvierjevo. S tem zneskom naj se pokrije stroški za zgradbo cest v evropski Turčiji, ki je bila oddana francoski tvrdki Tyrel.

O nemirih v turški Aziji poroča Jeni Gazetta. V Bazori je ljudstvo napadlo bazarje ter plenilo po njih. Te vesti potrjujejo tudi angleški listi. Iz Bagdada so v Bazoru poslali sto orožnikov.

Pri volitvah v finski deželnem zbor so dobili socijalni demokrati do zdaj 95.083, Starofinci 61.608, Mladofinci 35.110, Svedi 29.311, agrarci 11.423 in stranka krščanskih delavcev 6104 glasove. — V senatu je generalni guverner naglašal potrebo, naj se reformira pouk v geografiji in zgodovini Rusije v vseh srednjih in ljudskih šolah v Finlandiji. Ti predmeti naj se izločijo iz splošnega pouka. S tem hočejo doseči temeljitejši studij preteklosti in sedanjosti Rusije, da se med ljudstvom vzbudi čut spoštovanja, zvestobe in vdanosti.

V kneževini Monako so uveljavili in objavili novo ustavo, katero je knez sankejoniral. Prebivalstvo jo je z veseljem sprejelo.

Na Portugalskem se je zopet začelo protimonarhično gibanje. V Lizboni so se vršile demonstracije pred redakcijami monarhičnih listov »Liberale«, »Correio da mancha« in »Díario ilustrado«. Vendar pa ni bil nihče ranjen, temveč so poškodovali samo poslopja. Več oseb so arretirali. Republikanski listi obsojajo te demonstracije. — V mestu Oliveira je nekdo položil v ondotno redakcijo bombo, ki je eksplodirala ter popolnoma razrušila celo hišo. Do zdaj še ne vedo, koliko oseb je bilo pri tem ubitih. Splošno sodijo, da se je atentat izvršil iz političnega maščevanja.

Štajersko.

Iz Hrastnika. Kakor vsako leto, tako se je tudi letos priredila našim Ciril-Metodovim malčkom božičnicam. Nepopisno veselje je vladalo med otroci na določeni dan, ker je vsakdo izmed njih dobro vedel, da pojde pol-

LISTEK.

Liber nos a malo.

Zgodovinski roman. Spisal Vladimir Vesel.

(Dalej.)

»Dobro jutro!« se je oglasil pod njim grmeči glas gospoda Elaha.

»Dal ga bog!« je odzdravil Ivan in se priklonil svojemu gospodarju.

»Malo vabljivo vreme danes za izprehode. Pa nič ne pomaga,« je nadaljeval Elah s svojim gromovitim glasom, »hočeš, nočeš, moram danes na Snežniško graščino k svojemu tatu. Ta zver rokovnjaška se je zopet prikazala v naših gozdovih. To bo zoper ples s tolovoj! Vrag naj me vzame pri ti priči, če jih ne ubijem najmanj pet!«

»To niso krščanske želje, gospod Elah,« je ugovarjal Ivan, »polovite jih raji in oddajte jih gospodski, kazni ne odidejo!«

»Učesa jem postrižem!« se je jevil Henrik Elah, »to bi bilo pametno jih še rediti pri gospodki! Sploh pa je vsa naša pravda od muh! Sami ste okusili! Tu, tu je pravda!« in udaril se po nadležnih. »Prokleti capin, Jože!« je zarjal proti drugemu koncu predvora, kjer je stal hlev. »Ta svojat, žrla bi, kadar jih pa rabim, ni nikogar blizu. Jas jem že posve-

tim!« in urnih korakov se je obrnil proti hlevu. Rjoveč in preklinajoč je s sunkom odprl vrata v hlev, da so zahreščala in zapela, kakor da hočejo početi črez sredo, in robantil je po hlevu gor in dol, da so konji prestreljeni trgali ob remenih. Jožeta ni bilo v hlevu, ravno je prizivagal črez preddvor in kuhišje in ko je slišal preklinjanje svojega gospodarja, se je hotel umakniti na pod, ki je stal nekako v sredi med gradom in hlevom.

Pa že ga je zasledilo bistro gospodarje oko. »Jože, sem greš!« je zarohnel nad njim in ko je prilezel nesrečni sluga do njega, je švarknil šibki konjski bičevnik po njegovem hrbtnu na desno in levo. Potuhnil se je Jože in zastokal pri vsakem udarcu in ko je privzignil kruti Henrik v tretjči roki, se je vrgel Jože pred njim na zemljo in izbruhnil v glasen plač, da se je slišalo do okna, v katerem je selen Ivan, kakor tuljenje in civiljenje psa, ki ga je pograbil gladen medved.

no obloženih rok domov. Da pa je zato mogel »božični mož« naše malčke tako bogato obdariti, se moramo zahvaliti hrastniškim in dolskim Slovencem, pri katerih se je nabralo K 79-40. Živelj! Nadalje sta nabrali učenki Zlatica Kuhan in Zlatica Karmelj v Trbovljah K 38-40, katere sta nam poslali s sledečim dostavkom: »Za hrastniške malčke kot božično darilce.« Vrlima učenkama ter gospodu Kuhanju Tonetu se prav iskreno zahvaljujemo. Gospa postajenčnikova Cilika Baša je darovala jako veliko peciva. Živelj! Posebno se pa zahvaljujemo g. prof. A. Virbniku za poslanih 11 K ter g. dr. Schwabu iz Celja za 5 K. Na dan priredite se je nabralo kot vstopnina k božičnici K 21-40. — Narodna pozrtvovalnost pri nas je res velika, zato pa bomo želi, ko dorastejo ti malčki, veliko sadov. Zopetni boj bo rodil nove moći in vodil do neprizakovanih uspehov, na katere bodoemo lahko s ponosom zrlji.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo dne 6. januarja prav povoljno obiskan občini zbor (vseh udeležencev je bilo okoli 40), v katerem se je ob velikem zanimanju, deloma tudi v burni debati rešilo mnogo tekočih društvenih in drugih aktualnih stanovskih zadev. Tudi glede manjih letakov, ki se jih je štajerski Lehrerbund predznil poslati posameznim učiteljskim društvom, se je storil primeren sklep in se bo po slovenski učiteljski »Zvezki« od Lehrerbunda zahtevalo zadoščenje. Porocilo tajnikovo o živahnom delovanju društva v pretečenem letu, se je vzelilo s pritrjevanjem na znanje in se je odstopenišču tajniku, tov. Wundlerju, ki je skozi šest let svoj posel opravljal z izredno marljivostjo in spremnostjo, izrekla posebna zahvala. Z odobravanjem se je vzel na znanje ugodno se glaseče poročilo tov. blagajnicarke gospe Brinarjeve o društvem denarnem stanju. — Tov. Černej je kot načelnik zdaj že registravane »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge« s sedežem v Celju podal o nje delokrogu in poslovjanju razna pojasnila. Na zadrugo lahko stavimo najboljše upe. Sijajna točka dnevnega reda je bilo podavanje predsednika tov. Brinarja o nasem današnjem položaju in kaj nam je z ozirom naši storiti. Njegova izvajanja, ki izkazujejo odločno začrtan program, so napravila močan vtisk. Da je društvo z njim solidarno, so pokazale volitve novega odbora, pri kateri priliki je bil tov. Brinar sočasno izvoljen za predsednika. Nadalje so bili voljeni v odbor: tov. Ernest Slanc, podpredsednik; Julij Ševnik, tajnik; Tilka Brinar, blagajnica; Ciril Pregelj, pevovoda; Fr. Žagar, knjižničar; A. Petriček in A. Šivka, odbornika. Novi odbor nam je jamstvo, da bo društvo tudi v bodočem letu krepko uspevalo in se že naprej veselimo prihodnjega zborovanja, ki bo dne 25. marca.

Iz Ormoža nam pišejo: Z veliko ogroženostjo smo čitali v »Slovenskem Narodu« vest, da je bil na Koroškem obojeni Slovenec, kateri je navedel slovenčino za občevalni jezik. Kako pa se godi pri nas? K mestni občini ormoški spada vas Dobrova, kjer prebivajo trdo slovenski kmetje. Občevalni jezik teh je seveda slovenski, saj nemški niti ne znajo. Naš stevni komisar, obenem občinski tajnik, ponemčen Slovenec Gedlička, sili prihajati stranke na občino. In tam navajajo trdo slovenski kmetje iz Dobrave nemščino za občevalni jezik! S kakimi nedovoljenimi sredstvi operirajo naši nemščarji pri ljudskem štetju, kaže prav jasno sledči slučaj: K vdovi Vaupotič na Dobravi je prišel občinski redar in jo je navorjal, naj navede nemščino za občevalni jezik, ker so le Nemci mogočni, ti ji bodo preskrbeli podporo itd. Nagovarjal je na ta način osebo, ki govorijo vedno slovenski in ima otroka tudi v slovenski šoli, h kaznjivemu dejanju. In koliko slučajev je, za katere ne izvemo. Kaj poreče k temu ptujsko okraju glavarstvo, ki mora stevne komisarje nadzorovati?

Iz Maribora. Slovensko gledišče. Nekoliko pikantna je za mariborskobučinstvo burka »Svet brez mož« (Pereant možje!), ki jo je predil Govékar po Engelu in Horstu, — uspeh pa jo dosegla v nedeljo, dne 8. t. m. Bojimo se celo, da je bilo to ali ono damsko oko in uho malo užajeno pri predstavi, kajti doslej smo se naslajali vselej ob bolj solidnih igrah, ki so pa kljub temu tupatam naletale ob ostro moralno kritiko. Dejstvo pa je, da se je smejalo vse povprek in da so naši diletantje izborni igrali. Igra blita pred vsem slabost onih žensk, ki sovržajo vse, kar je drugega spola, razvršča bistro komične situacije in jih dovtipno uporablja. Glavno vlogo ima Gusti Požarjeva, energična nasprotnica mož, ki vlada v ubožni domačiji nad tovarišicama Kristino Majerjevo in Pavlo. Gd. Zinka je dala tej vlogi svojega bratranca Frica ustrelil. Krogla je šla fanta nad levim očesom v glavo in je bil čez tričetrt ure mrtev. —

Dijak. Posetnik Franc Gračner

drugi, gd. R-š (Pavla) prvič na našem odu in radi priznamo njunim zmožnostim prav lepe uspehe. Vlogi vloge Berč in Adele Trinajstičeve je igrala gd. Posebova, ki je lomila imenito svojo češčino in dobro izpreminjala maske. G. Mayer je pogodil lahkoživec dr. Maksa Trdino takoj, kakor je bilo pričakovati od izurjenega večletnega igralca. Največ smehu je vloge odvetniški uradnik Brtoncelj (dr. H.) Tudi g. Savin je vložil v vlogo laškega hišnika Svobode mnogo komike, ki nam je ugajala tem bolj, ker smo vajeni g. Savina doslej v bolj resnih vlogah. Krog glavnih figur se suše še nekoliko postranskih veselih postav, dr. Zolna (g. Pajnhart), Bahè (režiser Berlič), pismosna (Rosina ml.), postrešček (g. Majorhold) in učenka (gd. O.). Režija je bila skrbna, le v 2. dejanju je motil pogled skozi zadnje okno na morje vtišk odvetniške pisarne. Prihodnja predstava v nedeljo 15. t. m. popoldne: »V znamenju križa.«

P. P.

Od Sv. Miklavža pri Ormožu. Z Novim letom se je nastanila pri nas c. kr. orožniška postaja. Njen delokrog obsegata občine Sv. Miklavž, Brezovnik, Hermance, Kog, Velečane in Žerovnice, ki so se odecipile od postaje v Središču. Ustanovitev je bila nujna potreba in dolgo vrsto let so se potegovale občine za njo. Imenovane občine ležijo več ali manj na ogrski meji, od koder so čestokrat prihajali razni uzmivoči. Segali so najraje po živini in jo odpeljali čez mejo, kjer se jim ni moglo do živega. Da se je prebivalstvo veselilo prihoda orožnikov, se je pokazalo na dan 31. decembra l. l., ki je bil določen za sprejem. Po službi božji, katere so se udeležili novi orožniki, deputacije orožniških postaj Središče in Ormož, svetinjski in domači veteranci (prvi z novo zastavo in godbo), domači inteligenca in mnogobrojno občinstvo, zbralo se je do stobe skupnemu obedu v gostilni gosp. Simoniča. Vrstile so se razne napitnice in razvila se je pozno v noč živahnava zabava. Upamo, da bode sedaj naše ljudstvo bolj varno svojega imetja, nego je bilo do sedaj.

Iz Jarenine. Zločin, izvršen na tukajšnjem posetniku Jakobu Donku, je razjasnen. Izvršil ga je Janez Klobasa, pekovski učenec v Jarenini, doma od St. Petra pod Sv. Gorami, 17 let star, in že enkrat zaradi tativne zaprt. Klobasa se je vračal od St. Ilja, kamor je nosil kruh, istočasno se je vračal kmet Donko tudi od St. Ilja, kjer je prodal krvavo za 280 do 300 kron. Do Jarenimskega dvora sta se oba peljala na vozu, potem izstopila in šla v bližnjo gostilno pri Očkerlu. Tukaj je vsak zase pil ter se je Donko precej opijanil. Vračajoč se domu, ga je Klobasa roko v roki gnal, a že vedno mu poskušal izmazniti denar, ki ga je že v gostilni bol del v oči. Vendar je Donko prehitro uvidel, kaj njegov spremjevalec namevara. Prijel ga je precej strogo in zlobesedno. Zdaj je Klobasa spustil svojega spremjevalca »kapitalista«, ki je padel v stran ob cesti, on sam pa je tekel domov po drvarske sekiro, bez zopet z drvarske sekiro oboren nazaj in ga našel še ležati. Zamahnil je z vso močjo s sekiro po glavi ležečega Donka. Rana se je raztezala kot zakrivilen rdeč trak skoraj po celi glavi, od enega ušesa do drugega po dolžini in istotko v možgane po globini. Bil je le en udarec, a ta smrtonosen. Zločin ga je osrečil 280 K, s katerimi je še isti dan popival in plačeval na velikih dolgov, ter z uro, katero je takoj prihodnji dan prodal svojemu pekovskemu tovarišu. Ura je prinesla tudi odkritje zločina. Ubijalec je vse priznal. Se čelo kako predržen je bil pred komisijo.

Celjski okrajni šolski svet je postal minalo leto vodstvu sedaj javne šolske šole v Vojniku resno svarilo zaroči šolske slavnosti, ki se je vršila v tej šoli dne 13. maja 1910 in pri kateri se je seveda hujško proti Slovencem. Celjski okrajni šolski svet je nato vodstvu šole naznani, da ima v bodoče take izzivane slavnosti opustiti, ker je večina otrok v šoli slovenskih. Nadučitelj se je pritožil na deželni šolski svet — a ta je pritožbo zavrnil. Tudi drugod bi bilo dobro gledati predzračni nemški učiteljem bolj e na prste.

Iz finančne službe. Imenovani so za davčne nadupravitelje gg. davčni upravitelji: Franc Bartošek v Mariboru, Vaclav Horak v Slov. Bistrici in Aleksander Orožen v Šmarju pri Jelšah.

Opozorjam vse one, ki imajo plačati vojaško takeo, da se do konca januarja zglate s tozadevnimi dokumenti ustmeno ali pismeno pri občinskem uradu.

Drobne štajerske novice. V Gradeu sta ogledovala dva 16letna fanta, Vincenc in Fric Streicher, browning-pištole. Vincenc se je nekaj igral in pri tem po nesreči svojega bratranca Frica ustrelil. Krogla je šla fanta nad levim očesom v glavo in je bil čez tričetrt ure mrtev. —

Dijak. Posetnik Franc Gračner

iz Brd je podrl na zadnjem sejmu v Planini dvema trgovcem stojnico in to iz same objestnosti. Ko sta ga hotela poklicana orožnika prijeti, se je tako branil, da sta ga moralna z bodalom ukrotiti. — Ukradla je v Černosečevi gostilni v Mariboru dekla Marija. Bezjak pličilni natakarici Mariji Praprotnik 50 kron in si jih je vložila v spodnje krilo. Vendar pa so denar našli in deklo zaprli. — Nasilen občinski sluga. Občinski sluga v Starem trgu pri Slovenskem gradu je hotel posiliti neko prenizitarico v njenem stanovanju. Ker se ga ženska ni mogla drugače ubraniti, ga je udarila s smrekovim polenom tako po levem roku, da mu jo je strala. — Obesil se je v Mariboru pleskar Brudermann v stanovanju svojih staršev, ker je izgubil pri južni železnični službi.

Spremembe v graški posadki. Čuje se, da pride prihodnjo spomladansko podeli št. 7 iz Gradca v Trst in poslopki št. 97 iz Trsta v Grade.

Koroško.

Edino slovensko politično društvo na Koroškem razpuščeno. Delzelnna vlasta v Celovcu je razpuštilo »Katoliško, politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem«. Društvo je baje prekračilo svoj delokrog. Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem sta pred mnogimi leti ustanovila Gregor Einster in Vekoslav Legat. Za narodno probudio koroških Slovencev si je to društvo pridobilo nevenljivih zaslug. Priredilo je shode in bilo središče vsega narodnega življenja na Koroškem. Razmere društva so se pa predrugajoči, ko je prišel dr. Brej in Celovec. Najprej je ubil mnogoletnega podpredsednika tega društva, pokojnega Legata, ki je bil duša in najdelavnnejši član tega društva. Potem je to društvo zašlo popolnoma v klerikalni tir in je na tej poti vztrajalo do sedaj, ko je prišlo do razpusta. Kateri konkretni slučaj je dal povod za razpust, nam še ni znano.

»Korošec« — izvenkoroškim nadomnjakom! Klerikalni koroški »Mir« je poleg »Slovenca« udaril od vseh listov najbolj besno po družbi sv. Cirila in Metoda ter je to gonjo vodil vstrajno z brezobzirno ljutostjo. Naročena pa je bila gonja zoper našo edino narodno obrambno družbo od kranjskih klerikalcev — ravnotako kakor gonja proti celjski »Zadružni zvezci«, dr. Ploju itd. Sistematično rovanje proti vsakršni, še tako narodni zadavi, se je začelo v »Miran« takrat, ko sta se dr. Brej in Grafenauer, prej najhujša zavilača čez kranjske klerikalce in specijalno čez dr. Susteriča, pred tem skrila pod klop ter odobrila njegovo izdajstvo na koroških Slovencih o prilikah zadnje volilne reforme. Sedanja politika katol. političnega društva na Koroškem je slepa ponovnost napram kranjskemu klerikalizmu, ki pa se kaže tukaj na Koroškem še bolj podesnelega nego v ostalih slovenskih pokrajih. Umovno, da je uspeh te fanatične — strankarske politike — samo nazadovanje v narodnem oziru. Živa potreba po res narodnem, zelo razširjenem listu na Koroškem je postala vsled tega še večja. V tem, tako nevarnem času, brani sam še list »Korošec« (Lampretova tiskarna, Kranj) pravni narodni napredki in obvaruje ceste kraje, da ne bežijo pred klerikalizmom v tabor »Štajerc«. »Korošec« pridobi vidno Slovence, inče temu se je zahvaliti, da se ohrani in širi slovenska narodnost na primer v Spodnji Rožni dolini in sploh v industrijskih krajih, obljubeni samo od naprednih slovenskih elementov. V tem oziru omenimo samo ogrožene Borovlje in potrebo »Korošca«, je jasno dokazana. Koroški klerikalci agitirajo proti »Korošcu« od hiše do hiše. Tudi Nemci ta list sovržajo bolj kot »Mir«, ker jim je neverajši. Narodnostna politika dr. Brejca se je pokazala pri porotni razpravi proti župniku Brečtu, kjer je v javnem govoru perhosciral radikalno narodnost kranjskih naprednjakov ter jih radi tega skušal diskreditirati pri nemških porotnikih in nemški koroški javnosti sploh. »Mir« pa je v številki z dne 16. decembra 1910 zasrameval govornika, ki je na javnem shodu poddaril narodnostno točko ter skušal dvigniti narodnostno samozavest poslušalev napram inorodnim tujecem. Zato pa potrebuje in zasluži »Korošec« vsestransko podporo tudi v izvenkoroških slovenskih pokrajih. Samo iz »Korošca« je moča zadostna informacija o narodnih razmerah na Koroškem. Naj je ni »Čitalnica« in sploh narodnega društva, ki bi ne imelo naročenega tega lista. V slučaju zadostnega števila naročnikov, razširimo svoj list v teden, kar bo skoro gotovo v tem slučaju mogoče, ako ga naroča razven društva tudi narodni posamezniki v velikem številu, kar nujno želimo in sigurno prizakujemo.

Sankeijoniran sklep dejelnega zboru. Cesar je sankeijoniral sklep dejelnega zboru goriškega in gradčanskega glede uporabe določil za konca z dne 20. maja 1882, dež. zak. 14 na odmero prisilnih naklad k plačilu občinskih dolgov nejavno-pravne narave tudi na podobne slučaje.

Poparjen otrok. Smesečnemu sinu v Trstu na Quardielli št. 1039 stanujoče rodbine Milich se je zlil v soho, ko ga je imela služkinja v narodju, lonec vrelega mleka čez glavo in život. Hudo opečenega otroka so prepeljali v bolnišnico, kjer je pa že v nedeljo izdihnil.

Vozni promet pri cerkvi sv. Antonia v Trstu. Mestni magistrat je oddelil sporazumno s c. kr. policijskim ravnateljstvom, da naj iz oziru na osebno varnost vozovni ne vozijo med popravljanjem cerkve po ulici Vincenzo Bellini, marveč po ulici Gioachino Rossini.

Tatvina. Iz Reke brzovljiva policijsko ravnateljstvo, da je bilo ukrajenih nekemu tamoznjemu zlatariju drogačnosti v vrednosti nad 11.000 krov. Storilec do sedaj še niso znani.

Primorsko.

Slovenci v Krminu. Odkar so se začeli gibati Slovenci v krminski občini, prinaša tržaški »Piccolo« skoraj dan za dneum dopise, ki govorijo o slovenski propagandi v Krminu ter izražajo strah, da se Krmin zdaj zadrža posloveni. Nedeljski »Piccolo« prinaša zopet dolg dopis iz Krmina z zanimimi lamentacijami o prodiranju Slovencev v krminski občini. Povedal pa je ob tej priliki prav nekaj posebnega, namreč, da razpolagajo Slovenci v krminski občini v tretjem razredu za občinske volitve s kakimi 600 glasovi ter da bi se znalo zgoditi, da bi bili izvoljeni v tretjem razredu pri občinskih volitvah slovenski starešini. Na vse to trdi »Piccolo«, da je Krmin vendar čisto laški, da so to le zunanjji volile iz briskih občin. Ali kdo mu bo to verjel? Resnica je, da lep del onih volilev tudi prebiva stalno v krminski občini. Seveda zopet nov strah za slavizacijo Krmina.

Ljudsko šteje v Goricie. Odbor za ljudsko šteje je bil pridružen na delu, da je učil nezadavnejše ter preskrbel izpolnitve popisovalnih pol. Nobena dvoma pa ni, da so laški gospodarji in magistratove vписali mnogo Slovencev za Lah. Pričakovanje je bilo že občinsko volitve s kakimi 600 glasovi ter da bi se znalo zgoditi, da bi bili izvoljeni v tretjem razredu pri občinskih volitvah slovenski starešini. Na vse to trdi »Piccolo«, da je Krmin vendar čisto laški, da so to le zunanjji volile iz briskih občin. Ali kdo mu bo to verjel? Resnica je, da lep del onih volilev tudi prebiva stalno v krminski občini. Seveda zopet nov strah za slavizacijo Krmina.

da ji narekujeta to molitev srce in duša; torej s čutom in počasi. Gosp. Slavec (Mirko) je bil oboješkat jako dober, samo eno mu svetujemo, da naj pazi, da ne zaide v posameznih besedah, akoravno so redke, v dialektični akcent (navedemo samo eno besedo iz prejšnjih iger: »pletatnej«). Drugače pa vsa čast! Ga. Špicarjeva (Almira) je bila oboješkat tako izvrstna, da ji nimamo nič oporekati. Priznamo pa, da je bila v drugič boljša. Samo škoda, da nima ob koncu vloge še kakega stavka, ker bi njen duševni boj potem še bolj prisel do veljavce, kot s samo mimiko. Ga. Špicarjeva (Almira) je pričekovala tako izvrstna, da ji nimamo nič oporekati. Priznamo pa, da je bila v drugič boljša. Samo škoda, da nima ob koncu vloge še kakega stavka

večletni ud — stari blagajnik društva g. Soteljšek po razložitvi računov od društva — radi svoje premete stite poslavljal, se je sklenilo predeti njemu kot društvu obilo pripomoglem obhodnico, koja se je tudi vršila na Silvestrov večer. — Proti pričakovanju se je zbral na tu večer v gostilni »na pošti« veliko gostov oziroma prijateljev in znance poslavljajočega se g. Soteljska, — da toliko, da so bili prostori skoraj premajhni. — Po pozdravu g. predsednika kaščil, kakor po obnovni zahvali odhajajočemu za vseskozi marljivo večletno delovanje, kojemu se je predruževalo vsestransko odobravanje, se je razvilo pravo — veselo življene, kojemu sti med vrtičimi se pari posebno pripomogli okusni maski g. R. in gdē. P. Bil nam je res lep večer, kogor se bode z nami vred gotovo rad spominjal od nas se že poslovivi prijatelj gospod Soteljšek.

— aje —

Akademično društvo slovenskih tehnikov na Dunaju. Prvo mesečno zborovanje društva se vrši dne 14. januarja t. l. ob pol 8. zvečer v restavraciji »Johann Stanek«, IV., Schleifmühlsgasse 6. Na dnevnem redu je predvsem zanimivo predavanje tov. cand. arch. I. Vurnika o temi: O pomenu arhitekture za človeštvo in kratek pregled njenega stremljenja o razvoju od Egipčanov do današnje moderne. — Prijatelji društva dobrodošli!

Prosjeta.

Slovensko deželno gledališče. Danes, v torek zvečer se pojde po več letih prvič v tekoči sezoni K. M. Webra velika romantična opera »Čarostrelec« (za nepar). Glavne moške vloge pojo gosp. Križaj, g. Waszmut, g. Persl, g. Rasberger in g. Kadriabek; ženske vloge pa gdē. Nádasova, g. Šmidova in gdē. R. Peršlova. — V četrtek drugič opera »Čarostrelec« (za par). — V soboto zvečer prvič Rudolfa Hacola krasna ljudska igra »Mati Skrb« (za nepar). — V nedeljo popoldne desetči Leharjeva opereta »Grof Luksemburški«, zvečer »Mati Skrb« (par). — Prihodnja opera »Bohème«, prihodnja opereta »Baron Trenk«; pripravlja se Schillerjeva tragedija »Marija Stuardova« v novi priredbi.

Slovensko gledališče. V soboto zvečer se je vprizorila Nicodemijeva psihologična drama »Zavetje«. Ta drama je spisana pod jasnim vplivom francoskih pisateljev, ali to ji ne škoduje prav nič, celo nasprotno, saj vemo, da imamo v Francozih prav vsi, brez izjeme, svoje vzore in čuditi bi se bilo treba, če bi Nicodem postal v tej drami popolnoma samonikel. Eni neprecenljivo lastnost pa ima in ta je njegova izvanredna nadarjenost za pripovedovanje. Njegovo pripovedovanje je tako zanimivo, tako polno vseh onih čarov, ki jih pri sedanjih pisateljih absolutno pogrešamo. Zanimivost in pozornost občinstva zna obdržati do zadnje besede v takih sklepih, da je nemogoče izmuzniti se njegovemu pripovedovanju. Včasih strelja s puščico ostrega sarkazma, drugič se zopet ironično nasmeje sedanjemu življenju, zopet potem nas preneneti z lepimi sentencami, a vse to se vrši pri njem tako priprosto in lahko, da človek niti ne zasluži prave smeri vseh teh pripominkov, ki pa ne ostanejo brez vpliva. Edino kar nas moti je naslov dela. »Zavetje«! Ne vemo pravzaprav kako je prišel do tega naslova, ki se drami prav nič ne prilega. Mi bi ga nazvali »Odlomek iz življenja« ali kako slično, kar bi imelo vsekakso več podlage, kakor pa »Zavetje«. Vprizoritev kot celota je bila na veliko čast dramskemu osobju, ki dela letos naravnost čare iz samega sebe. Režija zasluži polno priznanje, scenerija ni pogrešala prav ničesar. G. režiser Nučić je postal slakarica Gérarda s pravim umetniškim pojmovanjem. Na nekaterih mestih mu je dal celo samosvojega solnca, da se je pokazala ona stran tega zelo simpatičnega tipa, ki ga pusti pisatelj v senki. Zalosti nas edino to, da je zašel proti koncu tretjega dejanja v šablonsko igranje, ki naj se ne pokaže pri reprizi. Juliette, kot si jo je zamislila ga. Dani洛ova, se nam zdi kot fino izklesan tip, ki mora prodreti tudi na najboljšem odru. Posobno dobra je bila v tretjem dejanju. Njena mimika nima tovariša na našem odru. Edino ona je, ki operira z njem tako spremno, da jo moramo nehoti občudovati. Gdē. Wintrova je imela prav hvaležno vlogo Dore. Odlikovala se je v težkih momentih duševne krize v drugem in tretjem dejanju. Z ljubeznivostjo opremila je ga. Iličiceva Dorino sestro Nino. Ničesar več ji je moremo dodati. G. Šimacák nam je to pot zelo ugajal. Njegov izziti lahkoživec, ki pozna samo dve možnosti se, ženitev ali revolver, prišel je do popolne veljave. Njegova maska je bila prav dobra. V istem oziru zasluži priznanje tudi g. Danilo. Žal nam je, da nima večje vloge, ker o njem bi se dalo pisati prav zanimivo. Njegova igra doseže včasih naravnost lepe momente, škoda, da

ne moremo istega konstatirati o njegovem memoriranju, a delali bi mudane gotovo krivico, kajti to pot je znal tudi dobro memorirati. Končno zaslužijo še popolno pohvalo gg. Molek, Bukišekova in Grom. Ravnateljstvu se zahvaljujemo za ta literaren večer prve vrste, občalujemo le, da ni bil tudi obisk prve vrste, a kljub temu za drama prav razveseljiv. »Zavetje« je delo, ki ga je sprejela publike, kot kritika z navdušenjem in ki zasluži pri reprizi polne hiše. b

Koncert »Glasbene Matice«, dočlen z dan 15. t. m. se zaradi bolehnosti koncertnega vodje Mateja Hubada odloži za nekaj časa. Dan, katerega se vrši koncert, objavimo pravčasno.

Razgled po slovanskem svetu.

Tehnična fakulteta na zagrebškem vseučilišču? »Agramer Tagblatt« poroča, da se je to dan v palaci hrvaške vlade vršila konferenca, na kateri se je sklenilo, da se že s prihodnjim šolskim letom osnuje na zagrebškem vseučilišču tehnična fakulteta. Sprva bo ta fakulteta obsegala samo fizikalni oddelki.

Združitev »Hrvatske Matice« in »Matice Dalmatinske«. »Matice Hrvatske« v Zagrebu ima 22. t. m. izreden občni zbor, na česar dnevnem redu je razprava o pogajanjih, ki se vrše med »Matice Hrvatsko« in »Matice Dalmatinsko« glede eventualne združitve. Po občnem zboru se vrši konferenca o razvoju hrvaškega jezika in o ureditvi literarnih razmer.

Nova češka opereta. V gledališču v Moravski Ostravi so te dni uprizorili novo češko opereto, ki ji je skladatelj dal naslov »Zrakoplovec Meridon«. Opereto je uglasbil mladi češki skladatelj Hradec. Opera je dosegla prav lep uspeh.

Slovenski umetniki v Italiji. Naslavnoznanem gledališču v Milanu »Scalae« so v tekoči sezoni angaževali tele-slovenski umetnike: Pavel Lídák-Vyskočil, Leonid Sobinov, Véra Fokinova, Olga Preobraženska in Ida Rubinsteinova.

Izum poljskega inženirja. Na zadnji seji francoske akademije znanosti v Parizu je poročal profesor dr. Lippman o izumu takozvanega autopleografa, ki ga je iznašel Poljak inženir Kazimir Proszynski. Autopleograf je novo konstruirani aparat za kinematografske slike. Akademija je priznala novemu apatuveli znanstveno in praktično vrednost.

Obletnica osvobojenja Sofije. V petek so v Sofiji praznovali obletnico osvoboditve Sofije izpod turškega jarma. V katedrali je bila svečnostna služba božja, ki se je udeležil car Ferdinand z vsemi državnimi dostojanstveniki. Se živečim ruskim generalom, ki so se udeležili osvoboditeljne vojne, so bili poslanji brzjavni pozdravi.

Razpust bosanskega sabora. Bosanski deželni zbor se zopet snide 16. t. m. Da se zagotovi redno delovanje deželnega zabora, je sklical predsednik dr. Savjet beg Bašagić predstavnik posamnih klubov pretelki torek na posvetovanje, ki je bilo baje izredno burno in viharno. Kakor poroča »Musafat«, so posavnii govorniki na tej konferenci ljuto napadali vladu, predvsem pa skupno ministrstvo, ki so mu očitali, da zapostavlja dejelne interese. »Musafat« končno pripominja, da je izvedel iz najzanesljivejšega vira, da ima vladu z ozirom na te napade v seji klubovih členikov namen dejelni zbor razpuсти še pred 16. t. m. Da-lj odgovarja »Musafatova« vest resnic ali morada hoče vladu v razširjanjem te govorice samo ostrasti poslanice, to bo pokazala bližnja bodočnost.

Kontribucija v Bosni. Po popoldanju iz Sarajeva je vladu odredila v okraju Rogatica, kjer je bilo v zadnjem času izvršenih več požigov, kontribucijo, kar je vzbudilo povodi, ne samo v prizadetih krogih splošno ogorčenje. Uvaževati je nameč potreba, da je dandanes kontribucija v ustavnih državah in deželah izključna, ker je v nasprotju s principom osebne krivde zlasti za tegadelj, ker zahteva, da morajo škodo, ki nastane vsled zločina posamnikov, solidarno povrnati celi okraj.

Ruska gimnazija v Parizu. Te dni se otvori v Parizu prvi razred ruske gimnazije, ki se bo polagoma izpopolnila v vseh osem razredov. Solnina za učence na tej gimnaziji znaša 500 frankov na leto. V Parizu živi 50.000 Rusov.

Damski preprič v bolgarskem sobranju. Eni izmed zadnjih sej bolgarskega sobranja so prisostvovale tudi gospo bivših in sedanjih ministrov. Med gospo obtoženega bivšega ministarskega predsednika generala Petra Petrova in soprogo sedanjega trgovinskega ministra dr. Krsteva se je vnešl glasen preprič. Gospa Petrova je kričala: »Vi ste morilci! Želite biti soproge demokratskih ministrov, ki niso ničesar drugega, kakor navadni ubijalec. Gospa Krsteva je odgovor-

ila: »Vi že dolgo spredate v Glazlico, kakor vaš moš v jelo. Ta čenki intereso je izval v sobranju nemalo nevoljo.«

Razne stvari.

Zbirka slovenskih citatov in afrodisijev. Nabral v uredil Slavko Klepec. Založil Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. Cena 2 K 50 vin. — S to knjigo bo mnogim ljudem zelo ustrezeno, saj obsega poglavite misli in nazajnajelnejše izreke iz cele dolge vrste slovenskih pesnikov in pisateljev. Zanimivo je listati po ti knjigi. Sem in tam nekaj zablesti, kar odteha marsikako banalnost, in tam dobiš misli, ki se ti zde popolnoma nove in neznane. Ta knjiga je podobna lišču ob biseru; vsi nabrani biseri pač niso pristni; a med pristnimi to taki, ki so čudovite lepote in na katere smo Slovenec lahko ponosni. Že marsikdo si je želel take knjige. Prečitaš eno stran in porodi se ti polno misli. Ne dvonimo, da bodo ljudje radi segali po tej knjigi. — b —

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred okrajnim sodiščem.

Spopad. Dne 14. novembra l. l. so pili v gostilni v »Katoliškem domu« Ivan Novak, Anton Sovi in še neki Goričan, ki pa je neznan po imenu. Ko so se napili, so odšli. Prišedli do gostilne »pri Figovev« na Dunajski cesti, so se sprekli s tam se nahajajočimi topničarjem Karloom Habijanom in Franom Pogačnikom ter ju začeli zmerjati. Pri tem je Goričan tudi skočil nad topničarja, na kar sta ta dva potegnili sablje ter se začela z njimi braniti. Eden izmed civilistov je tudi topničarju Habijanu vrgel nekaj v glavo ter ga ranil. Izkazalo se je, da se je Sovi zadržal pri rabuki pasivno in je bil vsled tega oproščen. Novaka in Goričana pa se dosedaj še ni moglo najti, vsled česar se je razprava glede nju preložila.

Praporščak Jäger pred sodiščem. Dne 5. decembra l. l. okoli 3. ure zjutraj se je vračal zasebnik Adolf Antončič iz kavarne domov. Pred hotelom »Lloyd« je srečal praporščaka 27. pešpolka Gustava Jägra v družbi neke dame. Tu je naenkrat padla psovka »Gauner«, katere pa g. Antončič, kakor pravi, ni izgovoril. Jäger je nato stopil k Antončiču in mu rekel, da je na rekel »Gauner« in da je psovka njemu veljala. Ko se je Antončič hotel opravičiti, mu je Jäger rekel »šuft«. Vsled teh žaljivk se je dne 7. januarja vršila razprava pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Ker pa so se predlagale priče, se je ta zanimiva razprava preložila na 11. januarja ob 1/11. dopoldne.

Nasilnost. Dne 6. novembra l. l. sta se delavec J. Javornik in Ludvik Zadnik sprla. Med prepirom je Zadnik streljal na Javornika, za kar je bil nedavno tega kaznovan. Pa tudi Javornik ni držal rok križem. Pobil je kamenje in je metal v Zadniku. Vsled tega je državno pravdništvo tudi njega tožilo radi prestopka zoper telesno varnost. Vsled tega je bil Javornik pri tozadnji razpravi dne 9. januarja obsojen na 24 ur zapora.

Ljubezljivost. Poročali smo, da je hlapec Matija Slapar Ivanu Žabku iz same ljubezljivosti razrezal sknjič. Nadaljevanje tozadnje razprave se je vršilo dne 9. januarja pred tukajšnjim okrajnim sodiščem. Slapar pravi, da je bil popolnoma pisan in da ni vedel, kaj dela ter vsled tega ni odgovoren za svoje dejanje. Izkazalo pa se je, da ni bil takrat Slapar preveč pijan, tako da ne bi bil mogel tretzno mislit. Vsled tega je bil obtoženec obsojen na 3 dni zapora.

Razne stvari.

* Stavka hišnikov. V Pragi so zadele v soboto stavkati hišniki. Sklenili so, da tako dolgo ne bodo snažili trotoarjev, dokler jim občina ne da za to odškodnine.

* Tarnowska zblaznela. Iz Benetkov poročajo 6. t. m., da so opazili pazniki na grofici sumljive znake zblaznelosti. Oddali so jo na opazovalnico.

* Železniška nesreča. Iz Monsa poročajo, da je skočil na tamšnjem kolodvoru 6. januarja osebni vlak s tira. Osem oseb je bilo ranjenih, ena je bila na mestu mrtva.

* Začpal. V Liniju je izbruhnil v sredo v mestni oskrbovalnici za otroke, požar, ki ga je zanetil nek deček, ki je bil v oddelku za mladostne hudoščice.

* Ruska mornarica v Črnomorju. Čez Berolin se poroča iz Peterburga, da hoče zahlevati ruskim mornaricam. Čeprav je bilo ojačanje černomorske mornarice 150 milijonov rubljev.

* Stavka v Belgiji. V premogokopih pri Lüttichu stavkajo delavec. Na različnih krajinah so se vneli boji

med stavkujočimi in orožniki. Poved je vojaštvo konzignirano po vojašnicah. Stavkujočih je 14.000. V občini Seraina je proglašeno obsedno stanje.

* Nove postaje za zrakoplove. Kakor poroča ogrski list »Esti Usse«, namerava vojno ministrstvo zgraditi dve novi postaji za zrakoplove, ker je postaja v Fischamendu za armado že pretesna. Postaji se zgradite baje v Dunajskem novem mestu in v Budimpešti.

* Stavka v belgijskih premogokopih. V premogokopih v bližini Lütticha se je stavka delavec takoj razširila, da je stavkovalo v petek nad 16.000 delavev. Tudi v oddaljenejših premogokopih se čuti sumljivo gibanje med delavci.

* Potres v centralni Aziji. Iz Vjerojno prihajajo vesti čez Taškent, da se je tam podrla več poslopij, med njimi tudi vojašnica. Kamnje je ubilo enega vojaka, 10 pa jih je ranilo. V mestu samem je nad 40 mrtvih in mnogo ranjenih. Vse hiše zunaj mesta, ki so večjidel zgrajene iz ilovice, so se zrušile.

* Smrt aviatika. Iz Bruslja poročajo, da so našli na obrežju pri Maria Kerke čepico in očala angleškega aviatika Grace, ki je te dni brez sledu izginil. Sumi se, da je utonil v kanalu La Manche. Prebivalci na obrežju misljijo, da ga prinesejo valovi, če je mrtev, v par dneh na obrežje.

* Ubegli anarchisti. Dne 6. januarja je pobegnilo iz zaporov v Buenos Aires 13 zločincev, med njimi tudi več anarchistov, ki so bili udeleženi na atentatu na predsednika argentinske republike Fignerja Alorta. Izkopalni so si bili hodnik pod zemljo in so na ta način pobegnili. Sumi se, da so bili dogovorjeni s pažnijo.

* Proti dvoboru. Pred dnevi je razpisal mednarodni kongres proti dvoboru v Budimpešti darilo 1000 K za najboljši spis s tendenco proti dvoboru. Konkuriral je 22 pisateljev, vendar noben spis ni bil tako dober, da bi dobil darilo. Nagrada se je razdelila na dva dela, od katerih je dobil prvi del bavarski duhovnik Weigert, drugi pa del na vložniški profesor v Barceloni, Tomaž Eseriče in Mieg Značilno je, da noben Oger ni vpostavil konkurenčnega spisa.

* Potres v Turkestanu. V Turkestanu se niso prenehali potresni sunki. Ljudstvo se še vedno ne upa iz hiše. Strašno je gledati zblazne, ki tavajo med razvalinami. V zemlji so se odprle velike razpoke. V zvezi s temi potresi še morda tudi izbruhi ognjenikov na Japonskem. Nad 30 mest in nad 400 večjih krajev je pričazetih po tem potresu. Najnovejša poročila prinašajo grozne vesti. Mesto Psevsk je izginilo s površja, več kakor polovica prebivalcev je ubita. V Pišku, mestu na reki Ču pogrešajo od 7000 prebivalcev nad 500. V Vjerojno je nad 700 rodbin brez strehe, pri tem pa vlača strašen mrz.

* Revolucija na Kitajskem. Čez Petrograd prihajajo iz Kitajskega vznemirjujoče privatne vesti. Splošna nezadovoljnost in splošno razburjenje se siri vedno bolj ter se pojavi celo že med vojaštvom. Vlada si prizadeva, da bi omogočila revolucionarno gibanje, pa se poslužuje,

sih višje, včasih se je spustil niže, šinil je sedaj na levo, sedaj na desno, obkrožil še dvakrat vežbalische ter se nato mirno spustil na tla. Med gledalci je nastal vihar navdušenja. Vse je drlo k vremenu zrakoplovem temu stiskalo roko čestitajoč mu k sijajnemu uspehu. Ožji Rusjanovi prijatelji so ga v silnem navdušenju objemali in poljubovali. Športno društvo je podarilo zrakoplovu krasen lovorjev venec s hrvaškimi trakovi, množica pa je Rusjanu dvigala na rame ter ga zmagovljivo nosila po vežbalischu. Rusjan je bil ginjen do solz. Ko se je splošno navdušenje poleglo, so zrakoplov zopet spravili v hangar. Ljudje, ki so videli vzlet znanega francoskega aviatika Bleriot-a v Budimpešti, zatrjujejo, da je bil Rusjanov vzlet gladkejši in sigurnejši kakor Bleriotov.

Pri tem je še omeniti, kar smo že zabeležili v listu, da je dosegel Rusjan v kratkosti zaletne razdalje svetovni rekord. Njegov aeroplans se je namreč že po zaletni razdalji 28 metrov dvignil v zrak, dočim so vsi aviatiki rabili za zalet najmanj 33 do 34 metrov.

Rusjan in Mercep v Belgradu.

Rusjan je nameraval prirediti še drugi vzlet v Zagreb. Ker pa sta se on in Mercep zavezala, da prirediti o pravoslavnih božičnih praznikih, to je 7., 8. in 9. januarja vzlet v Belgradu, je moral drugo svojo produkcijo v Zagreb opustiti. V sredo 4. t. m. sta prepeljala Rusjan in Mercep svoj zrakoplov na državni kolodvor, kjer so ga naložili na poseben zanj pripravljen wagon. V četrtek 5. t. m. sta se zrakoplovec že pripeljala v Belgrad, kjer so jih sprejeli z največjim navdušenjem.

Tako sta pričela s pripravami za vzlet. Delo je jima šlo tem lažje izpod rok, ker je protektorat prireditve prevzel sam vojni minister Ilija Gojković in ker so jima pri delu pomagali v zrakoplovem poslu izvezbančni častniki. Pripravljalna dela so bila torej preje končana, kakor sta si aviatika sama mislila. V petek je sprejel Rusjana in Mercepa vojni minister general Gojković ter se z njima dlje časa razgovarjal o zrakoplovstvu sploh in o ujitu izmumu posebe. V soboto je vrla naša zrakoplova doletela izredno čast, da ju je sprejel v posebni avdijenci sam kralj Peter.

Kralj je oba aviatika izredno ljubeznično sprejet in razgovarjal z njima izredno dolgo. Razložiti sta mu morala natančno kontrakecijo svojega zrakoplova ter ga seznaniti s svojimi nadaljnimi načrti. Koncem avdijence je izrazil kralj svoje veselje, da sta si dva Jugoslovana priborila s svojim umom in delom ugledno mestu med svetovnimi aviatiki, ter jima želel največje uspeha pri vseh njihovih nadaljnih podjetjih.

Kje se je vrnil vzlet, kako se je dogodila nesreča?

Rusjan je imel namen, da se bo v treh dneh trikrat produciral, in sicer v soboto popoldne od 2. do 4., v nedeljo dopoldne od 10. do 12. in v ponedeljek dopoldne. Za vzlet sta si Mercep in Rusjan izvolila prostor pri Sirotanovičevi strugarni, Stari Sevnjak pri Topčideru. Tik ob vzletnem prostoru teče Sava, v bližini pa se nahaja veliki most preko Save, ki vodi iz Zemuna v Belgrad. Ker je bila vstopna k prireditvi razmeroma zelo nizka, znašala je samo 1 do 3 K, se je udeležila producija nepregledna množica. Ko sta se Rusjan in Mercep pojavila na vzletnem prostoru, ju je tisočgla množica pozdravila z vibarnimi in navdušenimi živoklici. Ko je Rusjan preizkusil motor in si naprtil krmilni stroj, je zavzel svoj sedež ter vevel, naj zrakoplov izpuste. Kakor blisk je zdrčal aeroplano po ravni in ter se po zaletni razdalji kakih 30 metrov veličastveno dvignil v zrak. Dasi je pihal močan veter, vendar je zrakoplov kakor tica šinil preko Save, se jadrno okrenil ter v drznem poletu plul proti belogradski trdnjavici. Občinstvo je bilo vzhiceno: ploskalo je, mahalo z robci in navdušeno klicalo Živio. Splošna sodba je bila: Več aviatikov smo že videli v Belgradu, toda še nobenemu se vzlet niko tako sijajno posrečil, kakor Rusjanu. Med tem se je Rusjan približal belogradski trdnjavici. Od daleč je bilo videti, kakor da bi mogeoč orel krožil nad njo. Z napeto pozornostjo je občinstvo vsakemu okretu Rusjanovega zrakoplova sledilo. Nakrat se je videlo, kakor da bi bil orel povesil svojo perut. Množica je onemela od strahu. Zrakoplov se je še malko zabil ter nato, kakor od krogla zadeta tica treščil na tla. Nepopisna panika se je polastila občinstvu. Nastala je smrtno nevarna gnječa. Vse je hitelo proti mestu. Mahoma so bili zavzeti vsi izvošček in zasedeni vsi vozovi električne železnice.

V nekaj minutah se je raznesla po vsem Belgradu vest o Rusjanovi nesreči. Vse je drlo proti trdnjavam. To so našli Rusjana ležata v krvi - sti. Kmalu nato je

na trdnjavko obzidje, odkoder je zdrčal na cesto.

Kolkor so da presoditi, je katastrofa zakrivil silen veter, ki je zrakoplovu zlomil krilo. Če je bil zrakoplov defekt, morda vsled transporata iz Zagreba, se sedaj seveda ne da konstatirati.

Katastrofa je napravila na belogradsko prebivalstvo silen vtisk. Po vsodi vlada žalost in tuga vsled strašne nesreče, a ta žalost je tem večja, ker se vsi Srbi zavedajo, da je bil Rusjan Slovence - kri njihove krvaste nevtolažljiv je Rusjanov drug g. Mercep.

V Belgradu nameravajo Rusjana prirediti sijajen pogreb. Vendr pa se ne bo preje ničesar ukrenilo, dokler ne bodo znane odredbe Rusjanove rodbine.

Rusjanovo življenje. Navdušen Slovence. Kako si je kupil prvi motor za svoj zrakoplov?

Edvard Rusjan je bil rojen v Trstu leta 1886, torej je bil star šele 24 let. Njegov oče Franc je sodar in je doma iz Renč pri Gorici. Poleg Edvarda ima Fran Rusjan še enega sina Josipa, ki je starejši od Edvarda, in dve hčerki. Ko je bil Edvard še majhen, se je oče preselil v Gorico. Tu si je s svojim delom in s svojo marljivostjo pridobil malo premoženje ter si kupil hišo pod Kostanjevico. Mladi Edvard je hodil v slovensko šolo v »Ščelski Dom«.

Ko je dorasel, je postal navdušen Slovenec, ki je rad nastopal pri vseh narodnih prireditvah. Posebno se je zanimal za sokolska in razna športna društva. Gojil je vsake vrste šport. Da je pristopil h kolesarskemu društvu »Gorička«, se razume samo ob sebi. V društvu so ga volili za odbornika in reditelja. Pri raznih dirkah si je pridobil prvo mesto kot izborni dirkač. Z njegovim starejšim bratom Josipom sta že od mladih nog snovala načrte o letalnih strojih in o motorjih, ki bi omogočevali dviganje v zrak. Izdelala sta sto in sto načrtov, ki sta pa jih nato zopet zavrgla. Ti načrti so sečasoma, ko sta brata vstopila v moško dobo, pridobivali vedno konkretnejše oblike. Edvard Rusjan si je zgradil prvi svoj zrakoplov v delavnici svojega očeta. Motor za ta zrakoplov je dobil iz Milana. Zanimivo je, da si je ta motor nabavil z denarjem, ki ga je dobil, ko je v Vidmu na Laškem prodal svoj izviren načrt za napravo motorja čisto poslovne vrste.

Za dotični načrt je dobil 2000 ali 3000 lir. Ta v Milanu nakupljeni motor je bil za njegov zrakoplov pre slab, zato se Rusjanu njegov prvi letalni poskus v Gorici ni posrečil. Ko je bila letos poleti napovedana kolesarska dirka, ki pa jo je zabranila vlada, je prišel v Gorico tudi Mercep. Tu se je seznanil z Rusjanom, ki mu je pokazal svoj zrakoplov ter mu razložil svoje načrte. Mercep, ki je takoj spoznal praktično vrednost izuma, je bil mahoma pridobljen za Rusjanove načrte. Mercep mu je ponudil svojo pomoč. Par dni kasneje sta Mercep in Rusjan že bila na potu v Pariz, da tamkaj kupita motor za Rusjanov zrakoplov. Nadaljni dogodki so znani.

Starši Rusjanovi so bili sночи brzjavno obveščeni o nesreči. Ena izmed sester se je takoj sночи odpeljala v Belgrad.

Telefonska in brzjavna poročila.

Državni dolg.

Dunaj 10. januarja. Danes se je objavil izkaz kontrolne komisije državnega zabora, ki vsebuje poročilo o državnem dolgu. Državni dolg je znašal koncem junija 1910 v celoti 12,146.105 milijonov krom, od katerih odpade 5,209.6 mil. krom na Ogrsko. 6,936.8 pa na dežele, zastopane v avstrijskem državnem zboru. Proti stanju koncem leta 1909 izkazuje skupni dolg za 10.7 milijonov krom manj, dolg dežela, zastopanih državnem zboru avstrijskem pa 14.12.2 milijonov krom več. Za ta državni dolg se mora plačati obresti letnih 479.1 milijonov krom.

Prisega novega ministrstva.

Dunaj 10. januarja. Danes do podlanih ob 11. je sprejel cesar novo ministrstvo v posebni avdijenci v Schönbrunn, v kateri so novi ministri položili prisego v roke cesarja.

Proti Aehrenthalu.

Dunaj, 10. januarja. Petrogradski pariški in londonski listi v zadnjem,

času nenevadno ostro napadajo avstrijskega zunanjega ministra grofa Aehrenthala glede postopanja napram Srbiji, ter glede na avstrijskega poslanika v Belgradu, grofa Forgacha, ki sta v zadnji falkantski zadevi tako zelo komprimiritala avstrijsko zunanjino politiko. Petrogradski listi poudarjajo pri tej priliki, da bi rusko-avstrijsko vprašanje mogel poboljšati edinole odstop Aehrenthala, ki je tudi v interesu Avstrije skrajno potreben in kar je tudi dolžnost avstrijske kurtoazije do russkega cesarstva, ki je svojega ministra Izvolskega žrtvovalo, ker je sodeloval on na tem, da so se razmere med Avstro-Ogrsko in Rusijo poslabšale. Avstrija pa se upira poslati Aehrenthala v pokoj. Nemški listi napadajo ostro to stališče angleških, francoskih in russkih organov in svare Avstrije s svoje strani, naj ne posluša na ruske prošnje. Utemeljujejo pa svoje stališče s tem, da poveličujejo zasluge grofa Aehrenthala, prepričani da so o zmožnostih in v vrhnih grofa Aehrenthala, kakega naslednika pa bi mogel dobiti, o tem pa se danes še ne da govoriti. Zato da je najbolje, če Avstrija ne posluša russkih želja.

Zasedanje državnega zbora.

Dunaj 10. januarja. Prvo ponovnoletno zasedanje državnega zbora bo 17. januarja. Zbornični predsednik Patti je sklical na 16. t. m. ob 3. popoldan konferenco načelnikov strank, da se posvetujejo o enotnem postopanju glede na debato o programni izjavo ministrskega predsednika. Na dnevnem redu prve seje je proračun in agnosiranje do sedaj še nepriznanih mandatov.

Češko-nemška sprava.

Dunaj 10. januarja. Današnji »Vaterland«, ki je v najožjem stiku z merodajnimi krogovi, piše glede cesarskega namestnika za Češko, da je velika naloga, ki jo prevzema cesarski namestnik na Češkem, kontakti češko-nemška spravna pogajanja. V tem oziru pravi, da pride v poštev grof Thun. Če pa hočajo dati tej akciji poseben pomen, tedaj je nemogoče, da bi grof Thun zasedel to mesto kot nadavni cesarski namestnik, temveč bo moral ob istem času biti poklican tudi v kabinet kot minister brez portfelja. »Vaterland« poroča nadalje, da so te vesti izviale v merodajnih krogih splošno senzacijo.

Wolf o položaju.

Dunaj, 10. januarja. Poslanec Wolf se je izrazil snoči na zborova nju nemško-nacionalnega društva za avstrijske dežele, da je pričakovati v najblžnjem času razpusta parlamenta, ker ni upanja, da bi izvršilo novo ministrstvo svojo nalogu.

Enotni češki klub.

Praga, 10. januarja. Danes pooldne ima splošna parlamentarna komisija enotnega češkega kluba sejo, na kateri se bo posvetovalo o taktiki, katero naj zavzame napram novemu kabinetu. Pričakovati je, da bo ta parlamentarna komisija storila sklep, da naj Čehi obdrže proti novemu kabinetu rezervirano stališče. V zadnjem času se je pojavilo v enotnem češkem klubu neko nesoglasje. Od nemške strani se zatrjuje, da se bo klub vsled tega razbil, nasprotno pa se to od češke strani odločno dementira.

Češki listi in nova vlada.

Praga, 10. januarja. Češki listi se izražajo o novem ministrstvu precej rezervirano. Listi poudarjajo, da bo imela prihodnja ministrska kriza za neogibno posledico tudi krizo parlamenta. Sploh se vzdržujejo listi preciznih sodb ter hočajo počakati, kako bo postopalo novo ministrstvo napram Čehom. Prašča »Union« piše danes v tem pogledu: »Gewehr bei Fuss und das Pulver trocken gehalten!«

Denarni trg.

Dunaj, 10. januarja. Ugodni položaj denarnega trga bo imel najhrber za posledico znižanje bančne rate.

Motu proprio na Ruskem.

Petrograd, 10. januarja. Ministrski predsednik Stolypin je izdal na vse katoliške škole okrožnico, v kateri pravi, da papežev protimodernistični dekret »motu proprio« na Russkem nima veljave, ker ni bil škofom dostavljen potom ruskega ministrstva za bogocastje, kakor je to za Rusko predpisano.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 10. januarja. Tekom tega tedna se suide ogrski državnzi zbor, ki se bo bavil pred vsem z ban-

čno debato. Opozicionalne stranke zatrjujejo, da ne bodo obstruirale bančnega predloga.

Papež provocira.

Pariz, 10. januarja. Iz Rima se brzjavlja, da je poslal papež večem onim španskim poslancem, ki so obstruirali v španskem parlamentu cerkveni zakon, brzjavno svojo za-

hvalo.

Nemiri v Lisaboni.

Lisabona, 10. januarja. Na lisabonskih ulicah se je vnel ljut boj med monarhisti in republikanci. Le s težavo se je posrečilo policiji preprečiti, da ni prišlo do splošnega klanja.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemšek.

Pozor! Naše cenj. naročnike, kateri za ta mesec ozirema za letos še niso poslali naročnine, prosimo, da to kmalu storite, sicer bi bili primorani z določiljavljivo lista prekiniti, kar nam gotovo ni ljubo, še manj pa cenjenim načinkom.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 5. prosince: Anton Ravnik, zasebni uradnik, 26 let, Marije Terezije cesta 1.

Dne 6. prosince: Viktor Zaje, sin tesarskega pomočnika, 1 mesec, Hrenova ulica 19. — Katarina Feichter, vdova sprevodnika južne železnice, 71 let, Elizabetna cesta 2.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 10. januarja 1911.

Termin.

Pšenica za april 1911 . za 50 kg 11.17
Rž za oktober 1911 . za 50 kg 10.68
Koruz za maj 1911 . za 50 kg 7.92
Oves za april 1911 . za 50 kg 5.58

Efektiv.

5 vin. višje.

Najboljša ura sedanosti:

zlatu, srebrnu, tulu, nikeljnasto in Jeklenia se dobri samo pri

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg.

Lastna tovarna ar v Švici.

Tovarniška varstvena znamka

I K O

Meteorologično poročilo.

Januar

Čas opozarjanja

Stanje baromet

Zastonj

in poštne proste dobi vsak moj glavni katalog s čez 3000 slikami porabnih in darilnih predmetov vseh vrst, ki ga na zahtevo takoj pošljem. C. in kr. dvorni dobavitelj Jan Konrad, Most št. 552. (Češko.) 2908

Sprejme se

kontoristinja

zmožna samostojnega knjigovodstva in korespondence. Vstop takoj ali najkasneje do 2. srečana 1911. Plača po dogovoru. 101

J. Krašovič v Žalcu.

Suha bukova drva

Trske, premog, oglje, briketi i. t. d.

najceneje pri tvrdki

ST. O. TAUZHER, Dunajska cesta št. 47, — telefon štev. 152.

Poročne prstane

kakor tudi drugo zlatnino priporoča po nizki ceni

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg 26.

Pošiljam cenike brezplačno.

Zaradi inventure izvanredno znižane cene:

Raglan za dame	preje K 40-	sedaj K 12-
gledeliška mantilja za dame	" 40-	" 12-
paleto za dame	" 60-	" 16-
pelirna za dame	" 15-	" 8-
kratki kožuh za gospode	" 60-	" 30-
zimska ali športna suknja za gospode	" 40-	" 18-
obleka za gospode	" 40-	" 16-

Ocene oblike pod vsako ceno.

Angleško skladišče oblek
D. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345

4345